

ЦЕНТЪР ЗА
ИЗСЛЕДВАНЕ НА
ДЕМОКРАЦИЯТА

Стандарти за разкриване на информация и етични правила за медийно отразяване на наказателни дела

Мария Стоянова
Мария Дойчинова

24 март 2022г.

Анализ на конкретни случаи

Цели на изследването

- 🔍 Установяване на **често срещани нарушения** от страна на медиите и публичните власти при разкриване на информация относно наказателни дела, застрашаващи **правата на заподозрените или обвиняемите лица** (напр. презумпцията за невинност, право на личен живот и др.)
- 🔍 Възможни **негативни последиците от прекомерната публичност** върху правото на справедлив процес, личния живот на обвиняемите, техните семейства и върху обществото.

Методология

Дванадесет наказателни дела

Четири държави – **България**,
Италия, Гърция и Испания

Обширно разкриване на
информация от публичните власти
и медийно отразяване

Случаите от България

Убийството в село Сотиря

Автомобилната катастрофа, в
която загина Милен Цветков

Измамите на Спас от село
Кочериново

Методология

Стандарти изведени от международни инструменти с незадължителен характер

Препоръка на Съвета на Европа Rec(2003)13 за предоставяне на информация чрез медиите във връзка с наказателни производства

Глобалната харта на журналистическата етика на Международната федерация на журналистите

Етичният кодекс на Обществото на професионалните журналисти

Резолюция 1003 (1993) на Съвета на Европа относно журналистическата етика

Стандарти

- Публична информация до медиите
- Презумпцията за невинност и публичните изявления за вината
- Зачитане на личния живот на заподозрените и обвиняемите лица
- Точност на информацията и право на поправка или отговор на клеветнически или неверни твърдения
- Предоставяне на информация на недискриминационна основа

- Балансиране на правото на справедлив процес с правото на обществото на информация
- Неоснователните обвинения като сериозно нарушение на професионалната етика
- Предоставянето на информация или мнение допринасящо към формиране на омраза или предразсъдъци в обществото
- Съобщаване на информация по недискриминационен начин
- Поправяне на грешки или неточности в публикувана информация

Недостатъчно или неравномерно предоставяне на официална информация относно наказателни производства

Публичните власти не винаги предоставят редовно официална информация относно хода и развитието на наказателно производство, особено ако е привлякло обществено внимание и/или продължава дълго време.

Медиите като „посредник“, който съобщава информацията, предоставена от публичните власти, на широката общественост, носят отговорност за обективно представяне на фактите.

Частична или недостатъчна официална информация

- Обществото не може да формира безпристрастно мнение относно обвиняемите лица.
- Медиите в търсене на непотвърдена информация от неофициални и анонимни източници.

Предоставянето на достатъчно официална информация е изключително важно за формиране на безпристрастно обществено мнение.

Съобщаване на невярна или неточна информация

Журналистическата етика изисква коригиране на публикувана информация, за която е установено, че е неточна. Погрешната информация следва да се коригира в нова статия и да разпространи по същия начин както предишните публикации.

Необосновано разкриване на информация от властите на много ранен етап от разследването, когато не са събрани достатъчно доказателства, в отговор на медиен интерес.

Размиване границата между обективни факти и субективни предположения.

Не се взимат необходимите мерки погрешната информация да бъде надлежно коригирана и/или обществото да разбере ясно, че е станала грешка.

Нарушаване на презумпцията за невинност чрез публични изявления или медийни публикации силно намекващи или внушаващи вина преди окончателно съдебно решение

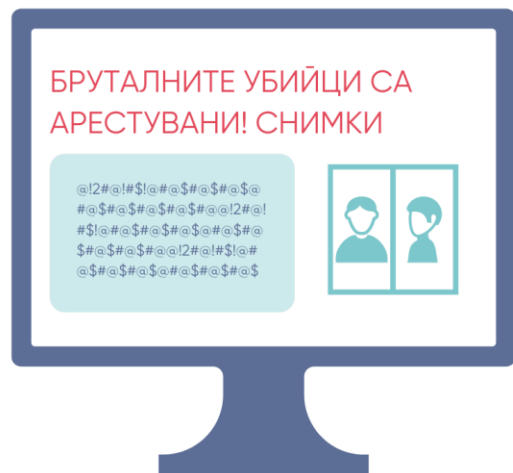
Заподозреният или обвиняемият е невинен докато вината му не бъде доказана от независим съд.

Властите не винаги спазват принципа да се въздържат от публични изявления за вината на заподозрени и обвиняеми. За да демонстрират напредък по разследването, понякога случаите се представят като разрешени, много преди обвиняемият да бъде изправен пред съда или окончателно съдебно решение.

Директива 2016/343 на ЕС

Прибързани заключения за вината в медийни публикации чрез субективни мнения на автора, използване на сензационни заглавия внушаващи вина и/или използване на обвинителен и предубеден език по отношение на обвиняемите.

Сензационните заглавия могат да повлияят на общественото възприятие и да внушат, че заподозреният или обвиняемият е виновен за престъпление, преди да бъде осъден.

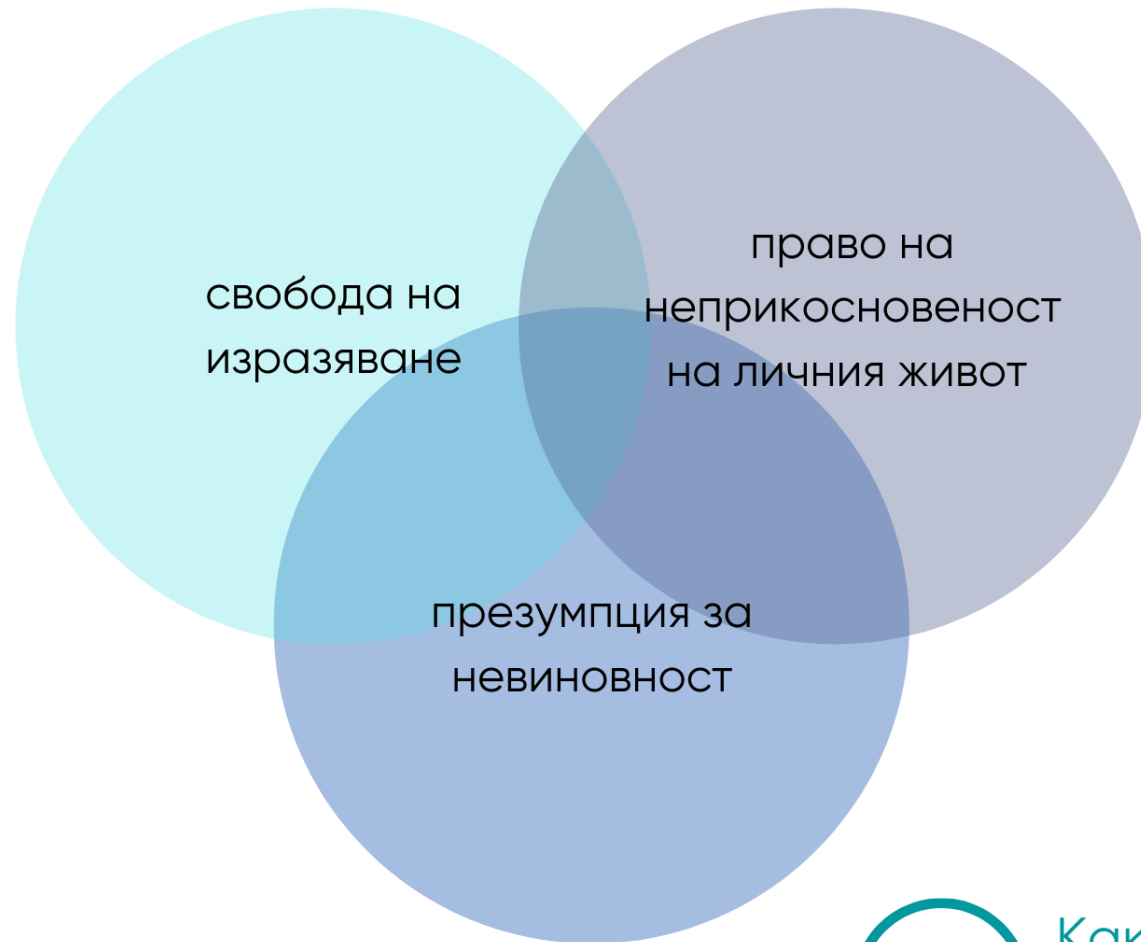
Прекомерно разкриване на лични данни и нарушаване правото на личен живот

Разкриването на лични данни е позволено в определен кръг ситуации, ако се налага изключително от съображения, свързани с наказателните разследвания или за да се защити общественият интерес. Разкриването трябва винаги да бъде разумно и пропорционално.

Разкриване самоличността на заподозряно или обвиняемо в извършването на престъпление лице на много ранен етап от разследването.

Оповестяване на подробности от личния живот и семейството на обвиняеми и заподозрени лица.

⊗ От какво се интересува
обществото

✓ Какво е в обществен
интерес

Представяне на обвиняемия или заподозрения по неблагоприятен начин в публичното пространство

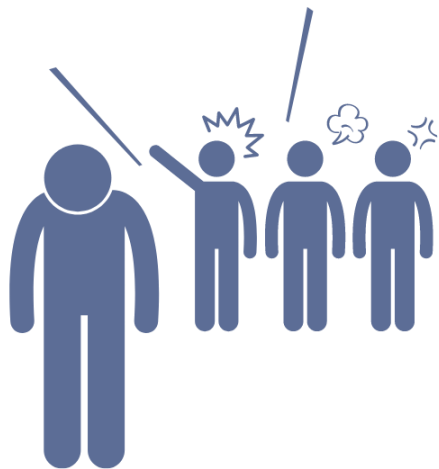
Формирането на негативен образ на лицето и налагане в обществото представата за „престъпник“ въз основа на предполагаеми личностни черти и характеристики, използване на неподходящ и обиден език, наблягане на криминално минало.

Използване на подигравателен, обивинителен език в медийни публикации по адрес на обвиняеми лица.

Използването на обидни епитети и клеветнически изявления по отношение на заподозрени и обвиняеми лица могат навредят на репутацията на навинни хора.

Предоставяне на информация по дискриминационен начин

Акцентирането върху личностни характеристики на заподозрените и обвиняемите лица като националност и етнос може да засили дискриминацията, ксенофобията и нетолерантността в обществото.

Силно наблягане на етнос, националност, раса или друг белег на обвиняемото или заподозряно лице.

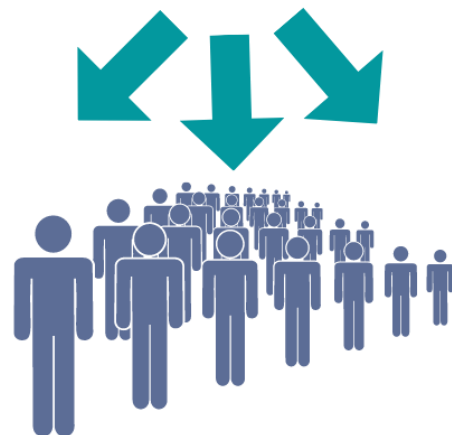
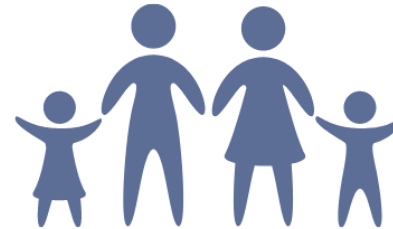
Реч на омразата и предразсъдъци относно вината базирани на стереотипи, свързвани с определени уязвими или малцинствени групи (роми, мигранти, чужденци и др.)

Неблагоприятно въздействие и последици

- 1 Правото на справедлив процес и презумпцията за невинност на заподозрените и обвиняемите лица.

- 2 Правото на личен живот от гледна точка на последиците върху неприкосновеността на личния им живот и живота на техните семейства.

- 3 Социалните процеси и по-широката политическа обстановка в страната.

Неблагоприятно въздействие и възможни последици

1 Справедлив съдебен процес

Формиране на убеденост в обществото относно вината на дадено лице преди съдебно решение създава:

- Обществен натиск за налагане на по-тежки наказания (петиции, протести, движения социалните мрежи).
- Налагане на принудителни мерки като задържане под стража.
- Разкриване на доказателства.

2 Личен живот

Публично унижение, промени в личния живот – загуба на работа, социално изолиране, ерозия на репутацията и др.

Последици върху близките и семейството на заподозрени и обвиняеми лица.

3 Обществото

Засилване речта на омразата, стеротипите и маргинализацията на малцинствени групи.

Обществено разделение, засилена нетърпимост и дискриминация към дадени социални групи.

Разкриване на информация за наказателни дела

Наръчник за професионалисти в областта на наказателното правосъдие и медиите

- ✓ стандарти за разкриване и публикуване на информация, свързана с престъпления
- ✓ два основни типа заинтересовани страни: органи на наказателното правосъдие и медии
- ✓ насоки по въпроси, които не са достатъчно и изчерпателно обхванати от правилата и етичните кодекси

ПЪРВОНАЧАЛНО ИНФОРМИРАНЕ ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

- ✓ Обществеността трябва да знае
- ✓ Кой случаи представляват особен интерес?
- ✓ Разкриване на самоличността
- ✓ Публично представяне като виновен
- ✓ Разкриване на изображения
- ✓ Общностите могат да помогнат

- ✓ Първоначалната информация за възможен извършител трябва да бъде проверена неколккратно
- ✓ Използвайте предпазливо алтернативи на официалните източници
- ✓ Цитиране на неназовани източници
- ✓ Разкриване на самоличност и представяне като заподозрян
- ✓ Зачитане на правото на неприкосновеност на личния живот

Служители от полицейското управление на Капо Теста арестуваха местен 29-годишен мъж с криминално досие и присъда, който е извършил три кражби от жилища в курортния град

В началото на седмицата три жертви подадоха жалби в полицейското управление: машина за заваряване е изчезнала от къщата на 54-годишен мъж от Санта Тереза ди Галура; две жени се оплакаха, че от домовете им са откраднати пари – банкнота от 20 евро и сумата от 350 евро, държана в портмоне. В резултат на проведените незабавно оперативно-издирвателни дейности, полицейските служители са идентифицирали по „гореща следа“ извършителя – 29-годишен местен рецидивист. Той е предал медните части от машината за заваряване в пункт за рециклиране на метални отпадъци, а останалите части са върнати на собственика. Откраднатите пари са похарчени – проиграни в игрална зала. По случаите са образувани досъдебни производства. Работата в полицейския участък в Капо Теста продължава.

Както заглавието, така и текстът с категоричност представят лицето като виновно. Освен това медийната публикация набляга върху криминалното минало на обвиняемия, без да е налице никаква очевидна връзка между предишните правонарушения и престъпленията, в които е обвинен. Нещо повече, думата „рецидивист“ носи посланието на „закоравял престъпник“ и създава у читателите неоправдана убеденост относно несъмнената вина на лицето.

ЗАДЪРЖАНЕ

Обявяване на самоличността на задържан:

- ✓ публична личност
- ✓ лице, за което това би било първо появяване в медиите

- ✓ Отразяване на ареста на публична фигура
- ✓ Публикуване на видео или снимки от ареста
- ✓ Криминалното поведение като модел за подражание

Сеппо разследва терористичен манифест

Наръчник за терористи. Така може да бъде представен дългият 1500 страници манифест [заглавие]. Документът беше разпратен до добре познати десни екстремисти едва часове преди експлозията и съдържа подробни инструкции как тероризмът може да бъде разпространен в Швеция. Сега Сеппо ще направи „подробен анализ на манифеста“.

От няколко месеца манифестът е наличен за покупка на редица големи шведски сайтове за книги.

Въпреки че отразяването на тези събития е необходимо и статията може да е добре написана, необходимо е да се подчертае фактът, че тази форма на публикуване следва да се използва предпазливо.

Описването на манифеста като наръчник за терористи и подчертаването на достъпността му може да увеличи обществения интерес към екстремистката идеология и косвено да събере подкрепа за каузата на екстремиста.

В събота, 18 декември 2021 г., 27-годишен мъж, живеещ в Каstelморон д'Албре, беше арестуван във връзка с поредица грабежи.

Вместо „27-годишен мъж, живеещ в Каstelморон д'Албре“ препоръчително е текстът на съобщението да се формулира като „мъж на двацет и няколко години, живеещ в село в Жиронда“. Каstelморон д'Албре е село с 50 жители в областта Жиронда във Франция и споменаването на възрастта на лицето с голяма вероятност ще доведе до разкриване на самоличността му от общността. В по-малките общности хората знаят повече един за друг и е трудно да се предвиди дали съвкупността от събрана информация, без значение колко ограничена е, не би била достатъчна за идентификация.

РАЗСЛЕДВАНЕ И ПОВДИГАНЕ НА ОБВИНЕНИЕ

- ✓ Проактивно актуализиране на информация
- ✓ Снимки и видео
- ✓ Обсъждане на версии за престъплението
- ✓ Отразяване на полицейски операции
- ✓ Оповестяване на име
- ✓ Управление на информацията онлайн

- ✓ Ограничен достъп до официални данни
- ✓ Алтернативни източници
- ✓ Зачитане на личния живот

Отговорност на редакцията е дали да публикува информация, която макар и официална, не спазва стандартите. Но...

Statement on EPPO's activities in Bulgaria

Published on 21 March 2022

The European Public Prosecutor's Office (EPPO) confirms that it has received several reports from Bulgaria with serious allegations of fraud with EU funds and systemic corruption, involving top officials. Investigations are ongoing. No further details will be released in order not to endanger their outcome. If any additional information can be made public, we will do so proactively.

Европейската прокуратура (EPPO) потвърждава получаването на няколко сигнала от България, съдържащи сериозни твърдения за извършени измами с европейски средства и системна корупция по отношение на висши публични служители. Разследванията продължават. Повече подробности няма да бъдат оповестявани, за да не се застрашава изходът на разследванията. Ако допълнителна информация би могла да бъде оповестена публично, това ще бъде направено активно с позиция от наша страна.

Информация за текущо разследване от висок обществен интерес

- ✓ Потвърждава получаването на сигнали
- ✓ Потвърждава наличието на обществен интерес
- ✓ Потвърждава, че тече разследване
- ✓ Отказва да предостави повече информация
- ✓ Проактивна позиция за оповестяване на повече информация

СЪДЕБНО ЗАСЕДАНИЕ ЗА ГЛЕДАНЕ НА МЯРКА

- ✓ Редовно предоставяне на информация на обществеността
- ✓ Разкриване на самоличността на задържаното лице
- ✓ Публично представяне като виновен
- ✓ Управляване на информацията онлайн

- ✓ Разкриване на самоличността на задържаното лице
- ✓ Снимки, видеозаписи и интервюта
- ✓ Задържани от уязвими групи. Непълнолетни лица.
- ✓ Прибързани осъждания и пристрастни новинарски публикации

Афгански мигрант е задържан за опит за изнасилване на 4-годишно момиче

През нощта на 17-ти срещу 18-ти ноември, в приемен център за хора, търсещи убежище в Шас-сюр-Рон, Изер, се твърди, че мъж се е опитал да изнасили 4-годишно момиче.

Заглавието и информацията в статията могат да допринесат за омразата и разпространението на дискриминация в обществото към споменатата расова група. В този случай расовата принадлежност на заподозрения няма отношение към извършеното престъпление и съответно не следва да бъде разкривана.

СЪДЕБНА ФАЗА И ПРИСЪДА

- ✓ Редовно предоставяне на информация на обществеността
- ✓ Публични изявления на официални лица са допустими, стига да не съдържат намеци за вина
- ✓ Представяне на задържани лица по време на делото
- ✓ Гарантиране на безпристрастността на съдиите
- ✓ Участие в репортажни статии и възстановки

- ✓ Снимки, аудио- и видеозаписи в и извън съдебната зала
- ✓ Избягвайте и предотвратявайте възникването на паралелни решения
- ✓ Достъп до доказателства
- ✓ Принцип на пропорционалност
- ✓ Премахване на вече публикувана информация

Снимки в и извън съдебната зала

- ✓ Снимки на лица, на които са наложени физически ограничения, могат да създадат представа за вина, което влиза в противоречие с презумпцията за невинност.
- ✓ Ако подобни снимки бъдат публикувани в интернет, те обикновено се мултиплицират и публикуват на различни места, което прави пълното им премахване почти невъзможно, дори и след приключване на делото.

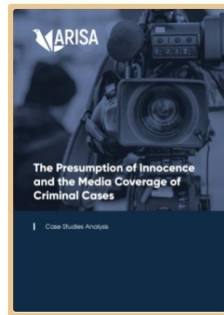
Recent publications

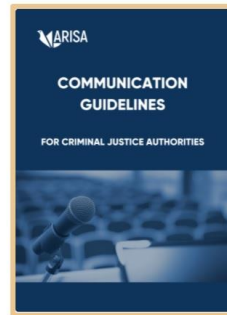
Disclosing information on criminal cases
March 1, 2022

Ethical Standards for Media Professionals
November 30, 2021

The Presumption of Innocence and the Media Coverage of Criminal Cases
November 21, 2021

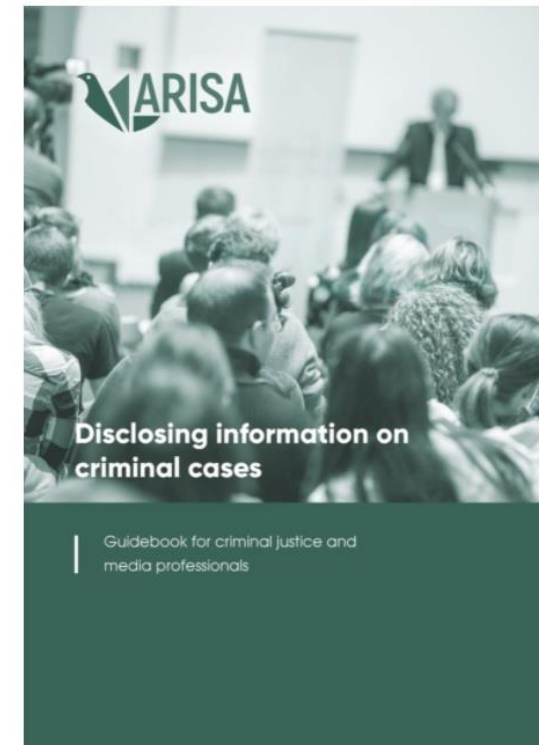
Communication Guidelines for Criminal Justice Authorities
November 15, 2021

Повече информация може да намерите на:

<https://arisa-project.eu/>

Секция „Publications“

Наръчникът на български език

This guidebook presents a set of standards for disclosure and publication of crime-related information. The standards are categorised by the two main types of stakeholders: authorities and media. It contains a cutting-edge compendium of recommendations based on the existing body of literature, national and international legislation, legal principles, case law and good practices. It also reflects the findings of the research conducted under the ARISA 2 project, which shed light on the relevant national legislation in four Member States; identified common malpractices through analysis of case studies, and made a state-of-art review on the applicable ethical and legal norms. In addition, the Guidebook attempts to provide guidance on issues that are not sufficiently and thoroughly covered by the EU and national criminal justice, media, and data protection rules and codes of ethics.

- [Full text in English \(Adobe PDF, 12.1 MB\)](#)
- [Full text in Bulgarian \(Adobe PDF, 6.06 MB\)](#)
- [Full text in Greek \(Adobe PDF, 12.3 MB\)](#)
- [Full text in Italian \(Adobe PDF, 4.11 MB\)](#)
- [Full text in Spanish \(Adobe PDF, 14.9 MB\)](#)

Interactive version

ЦЕНТЪР ЗА
ИЗСЛЕДВАНЕ НА
ДЕМОКРАЦИЯТА

Благодарим за вниманието!

Това събитие е финансирано по програма „Правосъдие“ (2014-2020) на Европейския съюз.